

REGJISTRIMI I STUDENTIT NË STUDION E DIPLOMËS 2026-2027

DEPARTAMENTI I ARKITEKTURËS

Për vitin akademik 2026-2027, të gjithë studentët që planifikojnë të frekuentojnë studion e diplomës duhet të regjistrohen paraprakisht në njërin prej 4 atelieve të ngritura nga Departamenti i Arkitekturës.

Studentët duhet të njihen me fushat e kërkimit që ofron secila atelie dhe të shprehin interesin e tyre për të propozuar tema diplome që përputhen me këto fusha.

Në bazë të këtij kriteri, studentët do të shprehin preferencat e tyre duke i renditur atelietë nga zgjedhja e parë (më e preferuar), deri tek zgjedhja e fundit.

Preferencat do të dërgohen me formatin google form në link-un e mëposhtëm:

[KLIKO KETU PER GOOGLE FORM](#)

Aplikimet nisin në datë 13 Tetor 2026 (e MARTË) në orën 13.00 dhe mbyllen në datë 14 Tetor 2026 (e MERKURË), ora 16.00 Vini re: Aplikimet që mbërrijnë përpara orës 13.00 nuk do të konsiderohen të vlefshme!

Sipas rendit kronologjik të mbërritjes së aplikimeve do të përmbushen edhe preferencat e studentëve për përfshirjen në atelietë e përzgjedhura. (*aplikimi* i mbërritur i pari ka të drejtë të bëjë zgjedhjen e parë)

Studentët që nuk arrijnë të aplikojnë përmes formatit *google form* në afatet e mësipërme do të regjistrohen pa marrë parasysh preferencën e tyre mbi fushën apo atelienë.

Brenda datës 16 tetor 2026 (E PREMTE), Departamenti do të shpallë shpërndarjen paraprake të studentëve në atelietë e mësipërme.

Pas regjistrimit në atelie, **studenti** do të përgatisë dhe të dorëzojë në Departament (ATELIE) propozimin për temën e diplomës dhe udhëheqësin në përputhje me fushat të cilat mbulon atelieja ku do të ndjekë diplomën.

Verifikimi i plotësimit të kushteve për frekuentimin e diplomës do të bëhet nga sekretaria në fund të semestrit të parë. Studentët që rezultojnë se nuk përmbushin këto kushte nuk do të mund të vijojnë frekuentimin dhe shlyerjen e kontrolleve të semestrit të dytë në atelietë përkatëse.

PERSHKRIMI I ATELIEVE TE DIPLOMËS

ATELIE A	ATELIE B	ATELIE C	ATELIE D
Drejtues i grupit E.BUSHATI	Drejtues i grupit A.MALIQARI	Drejtues i grupit D.VEIZAJ	Drejtues i grupit F.NEPRAVISHTA
Fusha orientuese	Fusha orientuese	Fusha orientuese	Fusha orientuese
Studime mbi arkitekturën dhe arkitektët modernë në Shqipëri. Vendet për kulturën dhe spektaklin	Konflikt	Memoria kolektive. Analizë kritike në leximin e qytetit Identitete dhe kufij	Arkitektura dhe Rijetëzimi i Ndërtesave dhe i Ansambleve Arkitektonike
"Housing", sfidat e reja të problemeve të ardhshme të banimit në vendin tonë.	Modele të qëndrueshme të arkitekturës	E ardhmja e hapësirave të punës	Arkitektura Shekullit të XX në Shqipëri

Rrugët për zhvillimin e strukturave turistike ne realitetin shqiptar dhe rajonal:		Kultura e informalitetit dhe shprehjet e saj në mjedisin e ndërtuar	Projektimi i Qëndrueshëm dhe Rindërtimi ne rast te fatkeqësive natyrore
			Projektimi i banesave

ATELIE A

E.BUSHATI

STUDIME MBI ARKITEKTURËN DHE ARKITEKTËT MODERNË NË SHQIPËRI.

Arkitektura moderne në Shqipëri ka kaluar tashmë 100 vite histori, një histori jo e shkruar e cila për tu njohur e trajtuar gjerësisht me të gjitha anët pozitive e negative të saj, duhet studiuar. Qytetet tona nisën modernizimin e tyre me plane urbanë të propozuar nga arkitektë të huaj por shpesh edhe në bashkëpunim me arkitektë shqiptarë. Pjesërisht të aplikuar apo jo, këto plane u bënë sfondi për të ndërtuar veprat e mëvonshme arkitektonike, kryesisht të karakterit privat të tipologjisë së banimit, por edhe të karakterit publik të tipologjive të ndryshme administrative. Në dekadat para çlirimit këto vepra u ndërtuan nga arkitektë të huaj e shqiptarë, ndërkohë që pas çlirimit e deri në vitet '90 çdo objekt u projektua nga arkitektë shqiptarë, fillimisht ndoshta edhe në bashkëpunim me të huaj, por më pas në pavarësi të plotë projektuese. Kemi kështu një gamë të gjërë ndërtimesh të bëra nga arkitektë më shumë apo më pak të njohur, të cilët kanë shënuar mes krijimtarisë së tyre historinë e arkitekturës sonë moderne.

Kjo atelie Diplome ka për qëllim të nxisë studimin e këtyre veprave, ti evidentojë të grupuara në tipologji por edhe të hulumtojë mbi zhvillimin e tyre formal, funksional e stilistik. Këto studime tipologjike duhen parë ne kuadrin lokal të zhvillimit arkitektonik të ndërtimeve

në Shqipëri por edhe në analizë krahasuese me të njëjtat tipologji të njëkohshme në botë, për të bërë të mundur kështu evidentimin nëse ai ekziston apo jo, të një karakteri lokal arkitektonik të influencuar nga faktorë të brendshëm socio-politikë apo ekonomikë.

Nga ana tjetër Studime të karakterit hulumtues, përshkruar e analizues, mund të përfshijnë aktivitetet krijuese projektuese të arkitektëve Shqiptarë të periudhës së modernizmit në Shqipëri, duke evidentuar kronologjikisht objektet e projektuar, materialet grafike e fotografike të tyre, e nëpërmjet analizës formale e stilistike të deduktohet mbi aktivitetin krijues të arkitektit për të konkluduar në një biografi arkitektonike të tij.

VËNDET PËR KULTURËN DHE SPEKTAKLIN

Kjo studio diplome propozon një udhëtim ndërmjet reales dhe sureales nëpërmjet realizimit të veprës arkitektonike të dedikuar kulturës dhe spektaklit, si ndërmjetës me rol sublim në emancipimin e shoqërisë metropolitane. Strukturat arkitektonike shihen si një suport i rëndësishëm për rritjen e kualitetit të jetës nëpërmjet trajtimit të nevojës për rekreacion e cila në zhvillimet më të fundme, merr një rëndësi të veçantë në konsolidimin e shoqërisë nëpërmjet mendimit artistik. Guy Debord në librin e tij – Shoqëria e Spektaklit, shprehet: “spektakli nuk është vetëm një bashkësi imazhesh, por një raport social personash i ndërmjetësuar nëpërmjet imazhesh.” Që prej lashtësisë e përgjatë gjithë historisë së arkitekturës perëndimore, është konsideruar si esencial roli emancipues e filtrues i hapësirës arkitektonike e cila ka potencialin për të ndryshuar sjellje e vizione shoqërore. Kjo fuqi e rrallë, jo vetëm imazhistike, por e një dimensionit më të gjerë konceptual, gjendet e ngurtësuar brenda materies së ndërtesave të cilat i dedikohen kulturës dhe spektaklit. Në ato shpesh kondensohet vetë shpirti i epokës dhe esenca e shoqërisë e cila animon hapësirën dhe i jep vitalitet formës statike arkitektonike. Në këtë këndvështrim produkti duhet të përgjigjet në mënyrë të denjë tendencës, por njëkohësisht duhet të suportojë peshën e një shprehje formale sublime, pa kohe dhe të përshtatshme ndaj ndryshimeve frenetike që hasen sot në shoqërinë bashkëkohore.

Konkretisht, pjesë e kësaj studio diplome do të jenë tema të cilat trajtojnë objekte që lidhen me kulturën dhe artin duke mos u kufizuar por, duke përfshirë gamën më të gjerë të tyre. Në këtë kuptim do të trajtohen tipe me tradicionale të shprehjes kulturore si teatro, opera, muze, biblioteka, shkolla arti dhe muzike, ashtu sikur edhe tendenca të mëvonshme të objekteve më eksperimentale, të cilat shkojnë drejt një përzierje më komplekse programatike siç mund të jenë qendrat kulturore multidisiplinore.

Studenti do të përshkojë një itinerar projekti që kalon përmes analizës së qytetit deri në përcaktimin e kontekstit të duhur të ndërhyrjes, studime që lidhen me tendencën dhe frymën e zhvillimeve kulturore dhe arkitektonike bashkëkohore, për të kaluar më pas në formulimin e zgjidhjes dhe deri detajimin e propozimit arkitektonik.

"HOUSING", SFIDAT E REJA TE PROBLEMEVE TE ARDHSHME TE BANIMIT NË VENDIN TONË.

Në përputhje me ecurinë e pamatshme të zhvillimit të qyteteve dhe sidomos ndërtimeve të banimit (banesat) del urgjente që në pikëpamje studimore të krijohet një tablo e zhvillimeve sasiore, zhvillimeve hapësinore në territorin brenda dhe jashtë qyteteve në vendin tonë, zhvillimeve tipologjike dhe morfologjike që mbizotërojnë, dhe kanë perspektive zhvillimi për vitet që vijnë.

Temat e diplomave, qofshin studimore po ashtu dhe projektuese duhet të kenë në fokus evidentimin e fenomenit "Housing" në Shqipëri me të mirat dhe të këqijat e tij, veçoritë në përsëritjen e rrugëve të njohura botërore, si dhe veçoritë në bumin e banesave në realitetin kaotik shqiptar.

Për efekt të studimit dhe klasifikimit mendojmë se është e nevojshme të orientohet studimi në grupe morfologjike si dhe në forma përhapjeje në strukturën e qytetit (qendër-periferi):

- a) Zhvillimet e banimit shumëkatësh, aktualitete, tendenca dhe kufizimet në realitetin tonë të ardhshëm.
- b) Zhvillimet e banimeve të ulëta (low rise housing), fillesat dhe kushtet e ardhshme për zhvillim
- c) Programet funksionale dhe ekonomike të banesave popullore si dhe banesave me kushte të avancuara ekonomike.
- d) Zhvillimet e fenomenit "Housing" në reflektimin drejt banesave me përdorim miks (përdorim banimi dhe përdorim publik) si formë eksperimentale dhe bashkëkohore në zhvillimet brenda qyteteve sot.
- e) Kërkimi për gjetjen e rrugëve të identifikimit lingistik arkitekturor në banesat në zonat e ndryshme klimatike (bregdetare, kodrinore, malore)
- f) Reflektimi i kërkesave të shtetit ambientit në zhvillimet e banimit në të ardhmen.
- g) Roli i ndërtimeve informale në strukturat e banimit urban, gjetja e rrugëve për formalizmin në të ardhmen, problem themelor i habitatit kombëtar.

Tematikat e kërkuara siç shikohen trajtohen në kushtet kur akoma nuk kemi konkluzione paraprake për problemin "Housing" në rang kombëtar.

Kjo është edhe arsyeja që në tematikat e mësipërme nuk përjashtohen por presupozohen të studiohen në sintezë me sa më sipër dhe problemet në këndvështrimin e politikave shtetërore, financiare e legjislativ, planifikuese urbane, duke e parë zhvillimin e arkitekturës së "Housing" të pa shkëputur nga këta faktorë.

RRUGËT PËR ZHVILLIMIN E STRUKTURAVE TURISTIKE NE REALITETIN SHQIPTAR DHE RAJONAL:

Zhvillimet turistike kërkojnë urgjentisht një kapje të problematikës urbane dhe arkitektonike nëpërmjet studimeve dhe projekteve eksperimentale në kohën e zhvillimit tranzitor dhe në hapësirën rajonale ku jetojmë duke kuptuar se me aq sa kemi ndërtuar ne jemi futur në procesin e zhvillimeve të ambientit të ndërtuar, të natyrës turistike me prishje dhe pak harmoni me natyrën dhe historinë.

Temat e diplomave duhet të analizojnë shkallën e zhvillimit ndërtimor, shkallën e ndërhyrjes në mjedis, problematikën menaxhuese dhe administruese në kushtet e një ekonomie private liberale por dhe të kontrolluar. Mendojmë se tematikat mund të grupohen si më poshtë:

Zhvillimet e ndërtimeve turistike në pikëpamjen sasiore, impakti aktual dhe perspektiv- ekonomik, format legislative dhe financiare në stimulimin e programeve të mëdha kombëtare dhe lokale. Kjo tematike nuk duhet të bjerë në rutinën e analizave social-ekonomike pa u ndërthurur me tematiken e identifikimit të strukturave ndërtimore dhe arkitektonike me efekt pozitiv dhe negativë në ambient.

Gjetja e formave të strukturave turistike në përputhje me madhësinë dhe veçorinë e qyteteve, vendbanimeve, dhe pikave turistike me rëndësi kombëtare dhe lokale.

Orientimi dhe zhvillimi i strukturave urbane të vetë-zhvilluara në funksion të turizmit, bregdetar dhe malor. Faktorët gjenerues, shtytës dhe orientues në një proces të tillë të planifikimit të urbanizmit vetë veprues, arkitekturës vernakulare.

Analizat e zhvillimeve konceptuale për gjetjen e veçorive dhe identiteteve linguistike të strukturave turistike formale dhe informale në kushtet kombëtare dhe mesdhetare.

Kërkimet në gjetjen e strukturave dhe teknologjive ndërtimore që lidhen me traditën dhe e modernizojnë atë.

Analizat e zhvillimit të fenomenit turistik në të gjitha fazat duhet të bashkë-shoqërohen ngushtësisht me analizat e ruajtjes dhe zhvillimit të mjedisit.

Tematikat studimore dhe projektuese duhet të përcaktojnë mirë faktorët e qëndrueshëm natyror dhe urban ekzistues të cilat janë faktorë të përhershëm gjenerimi dhe përcaktojnë mundësitë e zhvillimit në të ardhmen.

Orientimi problematik i mësipërm nuk duhet të pengojë imagjinimin e projekteve dhe studimeve që zhvillojnë si strukturat turistike popullore të rekreacionit masiv, pa përjashtuar strukturat elitare turistike si hotelet, resortet, fshatrat turistike etj.

ATELIE B

A.MALIQARI

KONFLIKT

konflikt, -i emër i gjinisë mashkullore; numri shumës; -e(t)

- 1. mosmarrëveshje e thellë ndërmjet dy palëve, ndërmjet dy shteteve etj., që çon deri në ndeshje me armë: konflikt i armatosur.*
- 2. përplasje pikëpamjesh, elementesh të kundërta etj.: konflikt interesash.*

Arkitektura mbetet dëshmia më e dukshme e zhvillimit të një shoqërie. Qytetet, si forma më komplekse e ambientit të ndërtuar nga njeriu, janë organizma ku mbivendosen shtresat historike dhe arkitektonike të periudhave të ndryshme dhe ku përballja mes të shkuarës dhe të tashmes mbetet thelbi i zhvillimit të fenomeneve urbane.

Pikërisht në këtë luftë të vazhdueshme në organizmin urban shtrihet fusha e kërkimit të kësaj studioje diplome ku objektivi kryesor lidhet me konfliktin në arkitekturë, si një fenomen që gjeneron identitetin e qyteteve të së nesërme.

Konflikti është një gjendje strukturore e mjedisit të ndërtuar, ku forma, shkallë dhe shtresa kohore të ndryshme të arkitekturës përfaqësojnë vlera, identitete dhe aspirata që janë në konkurrencë ose në përplasje mes tyre.

Ai nuk kufizohet vetëm te disonanca estetike - si p.sh. kontrasti mes kullave dhe peizazhit historik - por buron edhe nga përplasjet më të thella politike, ideologjike dhe kulturore të shprehura përmes arkitekturës.

Ndërsa qytetet zhvillohen si organizma të shtresëzuar, konflikti bëhet i pashmangshëm: dëshira për modernizim përplasjet me qëndrueshmërinë e trashëgimisë, kujtesës dhe identitetit shoqëror. Ky tension intensifikohet gjatë momenteve të tranzicioneve politike, ideologjike apo ekonomike, kur arkitektura shpesh shndërrohet në instrument të dominimit dhe projeksionit të pushtetit.

Konflikti arkitektonik nuk është rastësor, por nxitës i transformimeve urbane. Ai gjeneron debate, stimulon identitete të reja hapësinore dhe pasqyron narrativat e kontestuara përmes të cilave shoqëritë negociojnë të shkuarën dhe imagjinojnë të ardhmen.

Në këtë kuptim, konflikti është njëkohësisht shkatërrues dhe gjenerues – një motor i ndryshimit urban po aq sa një burim i shkëputjes.

Që prej themelimit të shtetit shqiptar, arkitektura nuk ka mundur për asnjë çast të shkëputet nga konflikti, duke qenë gjithmonë gjenerues dinamikash dhe debatesh të mprehta të cilat prodhojnë mjedise urbane të pazakonta me impulse të larta zhvillimi.

Pikërisht në përballje me të shkuarën dhe të tashmën, kërkimi synon të evidentojë ose të gjenerojë trajta të bashkëekzistencës të arkitekturës dhe hapësirës publike.

Në këtë kontekst, **marrëdhënia me qytetin historik dhe trashëgiminë, qytetin socialist dhe ideologjinë, si dhe dinamikën e sotme politike, shoqërore dhe ekonomike**, do të jenë gjeneruesit e tematikave të projekteve dhe kërkimit që do të zhvillohen nga diplomantët. Konflikti do të jetë baza e diskutimit, përmes të cilit propozimet e tyre do të përballen me qytetin, me qasje që shtrihen **mes sfidës dhe utopisë**.

Temat specifike për t'u zhvilluar përmes projektit dhe / apo kërkimit të diplomës mund të fokusohen në:

1. *Propozime të reja në kontekste historike.*
2. *Propozime për objekte me impakt të fortë urban.*
3. *Ndërhyrje arkitektonike / urbane në ndërtesa / hapësira publike ekzistuese.*
4. *Qyteti vertikal / qyteti i nëntokës.*
5. *Arkitektura, politika dhe ideologjia.*
6. *Studimi, rivlerësimi dhe ripërdorimi i arkitekturës socialiste.*
7. *Arkitektura religjioze dhe socializmi.*
8. *Kultura lokale / kombëtare dhe arkitektura.*
9. *Arkitektura dhe infrastruktura.*
10. *Arkitektura si fortifikim.*
11. *Arkitektura rurale.*
12. *Arkitektura e territorit.*
13. *Arkitektura pa arkitekt.*

MODELE TË QËNDRUESHME TË ARKITEKTURËS

Zhvillimi i qëndrueshëm mundëson përmbushjen e nevojave për gjeneratat e sotme, pa privuar gjeneratat e ardhshme nga e njëjta e drejtë. Thelbësore për këtë koncept është ruajtja e balanceve dhe sistemeve natyrore mbi të cilat varen ekonomia dhe shoqëria.

Në këtë kuadër, arkitektura dhe qytetet janë ndër faktorët bazë që duhet të ri-dimensionojnë modelet e ofruara. Eksperienca e deritanishme vlerësohet si një model i dështuar i cili ka nevojë emergjente për t'u ri-konceptuar në kërkim të qasjeve me ndjeshmëri të lartë kundrejt habitatit.

Mbështetur në frymën e “Akhenda e Re Urbane - Deklarata e Kuito-s mbi qytete të qëndrueshme dhe vendbanimet për të gjithë” (<http://habitat3.org/wp-content/uploads/NUA-Albanian.pdf>) të Kombeve të Bashkuara (UN Habitat III, 2016), kërkimi mbi **modele të reja të qëndrueshme zhvillimi nga shkalla arkitektonike e deri në atë të vendbanimeve dhe territorit** mbetet një sfidë sa globale po aq e lidhur ngushtë me kontekstet specifike lokale. Janë pikërisht këto modele zhvillimi, të reja e të përgjegjshme kundrejt kontekstit dhe sfidave të së ardhmes, që synojnë të jenë thelbi i kërkimit të studios së diplomës.

Kërkimi do të mbështetet në vizionin e qyteteve për të gjithë, duke iu referuar përdorimit të barabartë dhe të gëzueshëm të qyteteve dhe vendbanimeve, duke synuar të promovojë përfshirjen dhe duke siguruar që të gjithë banorët e brezave të sotëm dhe të ardhshëm, pa asnjë lloj diskriminimi, të jenë në gjendje të jetojnë dhe të krijojnë qytete dhe vendbanime të përshtatshme, të sigurt, të shëndetshme, të arritshme, rezistente, dhe të qëndrueshme, si një e mirë e përbashkët që në thelb kontribuon për prosperitetin dhe cilësinë e jetës për të gjithë.

Në kërkimin arkitektonik synimi është për të zhvilluar modele ndërtimi dhe ndërtesa të qëndrueshme, të rinovueshme, ndërtime dhe mënyra ndërtimi me energji eficiente e që kontribuojnë në mirëqenie dhe në përmirësimin e shëndetit publik.

Përmes projekteve apo kërkimit diplomatët do të inkurajohen të propozojnë modele arkitektonike e urbane të qëndrueshme, ku fokusi përtej dimensionit ambiental, do të jetë në modelin social, kulturor dhe ekonomik.

Tema specifike për tu zhvilluar përmes projektit dhe / apo kërkimit të diplomës mund të fokusohen në:

1. Modele jetese që i referohen parimeve të qëndrueshmërisë ambientale. Studenti mund të zhvillojë kërkim metodologjik me fokus në parimet e qëndrueshmërisë për të studiuar apo prodhuar modele inovative të konceptimit të ndërtesave apo të hapësirës urbane, që synojnë të përshtaten me ndryshimet dinamike të shoqërisë bashkëkohore.
2. Ndërtesa që përdorin sisteme pasive dhe burime energjie të rinovueshme. Studenti mund të fokusohet në projektimin e ndërtesave të reja apo në rehabilitimin e atyre ekzistuese, në studime rastesh apo krijime prototipesh, me qëllim eksplorimin e mundësive për reduktimin e impaktit në mjedis dhe realizimin e ndërtesave të qëndrueshme.
3. Materiale, teknologji dhe metoda ndërtimi për ndërtesa të qëndrueshme dhe me kosto të ulët. Studenti mund të fokusohet në tektonikën e materialeve, ciklin e jetës dhe përdorimin / ripërdorimin e tyre si dhe në teknologjitë e aplikuara në ndërtesat miqësore me mjedisin.
4. Ndërtesa me kompleksitet të lartë të skemës funksionale dhe teknologjike. Impakti ambiental i tyre dhe marrëdhënia me mjedisin. Projekti mund të përfshijë simulime të performancës, integrim të sistemeve të energjisë së rinovueshme, dhe optimizim të hapësirave funksionale.
5. Qasje projektuese për mirëqenien dhe komfortin. Studim dhe/ose projektim bazuar mbi kontrollin e kushteve të komfortit përmes arkitekturës, për të përmbushur nevojat njerëzore dhe duke adresuar sfidat e sotme të shoqërisë.
- 6.

ATELIE C

D.VEIZAJ

MEMORIA KOLEKTIVE. ANALIZE KRITIKE NE LEXIMIN E QYTETIT IDENTITETE DHE KUFIJ

Shprehjet e transformimeve kulturore në mjedisin fizik të ndërtuar (duke iu referuar qasjes së *Deleuze*) mbeten një temë komplekse e cila gërsheton elemente të lidhura me memorien kolektive si konstrukt social, me identitetin hapësinor apo me atë metaforik të kufirit. Ndërkohë N. Ellin, në një qasje mbi post-modernizmin e rendit kufirin si metaforën pasardhëse, pas asaj të kolazhit, mbi të cilën lexohen qytetet bashkëkohore si realitetet fizike e të paprekshme në të njëjtën kohe. Objekti i kësaj studioje është të kthehet në një ftesë për kërkuesin e studentin diplomant njëkohësisht, të eksplorojë kontekstin shqiptar, si një realitet i ndërtuar *mes kufijsh*, përmes optikës së identitetit e memories.

Përmes propozimeve më specifike që diplomanti do të sjellë, synohet përballja me *sub-tema* me konkrete, si kontributi i shkallës hapësinore në identitet, refleksione mbi marrëdhënien e tipologjisë arkitektonike e kontekstit, apo pasqyrime të *lifestyle-it* në mjedisin fizik të ndërtuar etj.

Mjeti eksplorues i fushës mbetet fleksibël, që nga projekti arkitektonik si sublimim i një procesi kompleks krijues, deri tek *të shkruarit*, si forma me ortodokse e kërkimit teorik.

E ARDHMJA E HAPËSIRAVE TË PUNËS

Kjo fushë tenton të përfshijë departamentin si njësi kërkimore në çështje me teorike dhe kërkimore me karakter tipologjik dhe programatik.

Synimi i ateliesë së diplomës është të eksplorojë në shkallë arkitektonike një temë e cila gërshetohet me aspekte të evoluimit të mënyrës së jetesës dhe që, për fokus ka mjedisin dedikuar proceseve të punës; një temë, potenciali i së cilës mund të shtjellohet edhe brenda kontekstit por edhe përtej tij.

Objekti i ateliesë synon thellimin teorik mbi çfarë tipologjitë arkitektonike lidhur me punën përfaqësojnë për qytetin dhe për profilin e individit bashkëkohor. Përmes propozimeve më konkrete të diplomanteve e konsulentëve, synohen thellime mbi tema më specifike si evolimi tipologjik dhe roli i teknologjive digjitale në këtë fushë, si dhe roli i dizajnit arkitektonik në trajtimin e këtyre hapësirave.

Mjeti eksplorues i fushës mbetet fleksibël, që nga projekti arkitektonik si sublimim i një procesi kompleks krijues, deri tek *të shkruarit*, si forma me ortodokse e kërkimit teorik.

KULTURA E INFORMALITETIT DHE SHPREHJET E SAJ NE MJEDISIN E NDERTUAR

Kjo fushë ka për qellim eksplorimin e fenomeneve komplekse që transformimet politike ekonomike e sociale kane sjellë në mjedisin e ndërtuar, sidomos gjatë fazës së kalimit nga sistemi komunist drejt modeleve të decentralizuara të zhvillimit të territorit. Fokus specifik mbeten repertori i trajtave të informalitetit që prodhon kjo periudhë, por edhe një qasje me perspektive më të gjerë, e cila e sheh informalitetin si një fenomen i një *landscape*-i më të gjerë kulturor.

Brenda kësaj fushe tentohet gjurmimi në terma fizikë i fenomeneve, por edhe investigimi i trajtave të ndryshme dhe nuancat që ka marrë marrëdhënia e profesionit të arkitektit me vendimmarrjen apo aktorët e tjerë, pjesë e procesit të prodhimit të mjedisit të ndërtuar.

Mjeti eksplorues i fushës mbetet fleksibël, që nga projekti arkitektonik si sublimim i një procesi kompleks krijues, deri tek *të shkruarit*, si forma me ortodokse e kërkimit teorik.

ATELIE D

F.NEPRAVISHTA

ARKITEKTURA DHE RIJETËZIMI I NDËRTHESAVE DHE ANSAMBLEVE ARKITEKTONIKE

Atelieja e Diplomës synon të trajtojë një nga temat më qendrore të arkitekturës bashkëkohore, rijetëzimin dhe rigjenerimin e trashëgimisë së ndërtuar ekzistuese. Kjo qasje e pozicionon arkitekturën si një disiplinë që jo vetëm projektin të renë, por rivlerëson ekzistuesen si burim historie, identiteti dhe potenciali për zhvillim të qëndrueshëm. Në veçanti, në kontekstin shqiptar, ku shtresëzimet historike dhe proceset e transformimit urban janë të theksuara, rijetëzimi i ndërtesave dhe ansambleve arkitektonike përfaqëson një fushë me rëndësi strategjike për të ardhmen e qyteteve dhe komuniteteve tona.

Atelieja konceptohet si një platformë reflektimi dhe eksperimentimi ndërdisiplinor, që ndërthur teorinë, historinë, teknologjinë dhe praktikën e projektimit. Brenda këtij kuadri, studenti inkurajohet të zhvillojë një qasje kritike metodologjike përmes së cilës të identifikojë strategji të pjekura, kontekstuale dhe inovative për rijetëzimin e ndërtesave dhe ansambleve të degraduara. Procesi synon të arrijë një ekuilibër midis ruajtjes dhe transformimit, duke respektuar vlerat historike e kulturore, por edhe duke iu përgjigjur nevojave bashkëkohore funksionale, teknike dhe shoqërore.

Fokusi i ateliesë shtrihet në analizën e implikimeve arkitektonike, urbane dhe kulturore të ndërhyrjeve në strukturat ekzistuese, duke e parë çdo ndërtesë si një shtresë narrative dhe materiale që mund të ripërdoret dhe rikonfigurohet për t'i shërbyer brezave të ardhshëm. Qasja synon të integrojë parimet e qëndrueshmërisë, efikasitetit energjetik, dhe respektit ndaj kontekstit historik dhe mjedisor në çdo vendim projektues. Në këtë kuptim, rijetëzimi nuk trajtohet vetëm si proces teknik restaurimi, por si një akt kreativ dhe kritik, që përfshin:

- Leximin dhe interpretimin e trashëgimisë ekzistuese në dimensionin e saj historik, tipologjik dhe kulturor;
- Identifikimin e potencialeve të reja funksionale dhe hapësimore, që mund të gjenerohen përmes ndërhyrjeve arkitektonike;
- Krijimin e një dialogu konstruktiv midis arkitekturës ekzistuese dhe asaj bashkëkohore;
- Zhvillimin e strategjive të qëndrueshme që garantojnë jetëgjatësinë, përfshirjen sociale dhe qëndrueshmërinë mjedisore.

Në thelb, qëllimi i Ateliesë është të nxisë formimin e një kulture projektimi të bazuar në kujdesin për ekzistuesen, një qasje që promovon riciklimin krijues të arkitekturës, vlerësimin e trashëgimisë dhe angazhimin ndaj transformimeve të ndërgjegjshme urbane. Studentët do të zhvillojnë aftësi për të interpretuar, konceptuar dhe projektuar ndërhyrje që rikthejnë vlerën dhe funksionin e hapësirave ekzistuese, duke i bërë ato pjesë aktive të jetës bashkëkohore.

ARKITEKTURA E SHEKULLIT XX NË SHQIPËRI

Atelieja e Diplomës synon të ndriçojë një nga temat më të rëndësishme të kërkimit bashkëkohor në fushën e arkitekturës dhe trashëgimisë, arkitekturën e shekullit XX në Shqipëri. Kjo periudhë përfaqëson një fazë të thellë transformimi në zhvillimin urban dhe ndërtimor të vendit, ku ndikimet politike, ideologjike, teknike dhe kulturore u reflektuan fuqishëm në formësimin e mjedisit të ndërtuar.

Hulumtimi përqendrohet në analizën historike, tipologjike dhe kritike të rasteve përfaqësuese të arkitekturës së shekullit XX, me vëmendje të veçantë ndaj arkitekturës totalitare dhe periudhave të tranzicionit që pasuan. Qëllimi është të kuptohet se si arkitektura ka qenë një instrument i fuqishëm i ideologjisë, politikës dhe modernitetit, por njëkohësisht edhe një fushë krijimtarie ku arkitektët kanë shprehur vizione profesionale dhe estetike të ndryshme.

Kjo fushë kërkimi nxit një qasje ndërdisiplinore, që lidh historinë e projektimit dhe ndërtimit me dinamikat socio-politike dhe ekonomike të periudhave përkatëse. Analiza shtrihet nga teknikat dhe materialet e ndërtimit, te përfaqësimi i hapësirës arkitektonike, organizimi i shesheve dhe komplekseve urbane, dhe marrëdhënia midis arkitekturës dhe qytetit. Në këtë kuadër, një rëndësi e veçantë i kushtohet edhe historisë së ideve dhe teorive mbi arkitekturën, duke e parë veprën arkitektonike si një dokument kulturor që ndërthur funksionin, formën dhe simbolikën.

Fashat kohore të kërkimit

Studenti mund të orientojë kërkimin e tij në një prej periudhave të mëposhtme, secila me karakteristika të veçanta konceptuale dhe ndërtimore:

1. 1924–1939 – Periudha e modernizimit, ndikimet italiane dhe institucionalizimi i arkitekturës urbane shqiptare.
2. 1939–1944 – Arkitektura gjatë pushtimit, ndikimet racionaliste dhe qasjet propagandistike.
3. 1945–1990 – Arkitektura totalitare dhe industrializimi socialist: monumentaliteti, standardizimi dhe urbanizimi kolektiv.
4. Pas vitit 1990 – Arkitektura e tranzicionit: fragmentariteti, globalizimi dhe kërkimi për identitet të ri urban.

Drejtimet e mundshme të projektit kërkimor

- Analiza e ndikimit të ideologjisë dhe politikës shtetërore në zhvillimin e arkitekturës së periudhës përkatëse.
- Hulumtim në arkiva për identifikimin dhe dokumentimin e projekteve origjinale të arkitekturës së shekullit XX në Shqipëri.
- Analizë në terren për evidentimin e transformimeve fizike, tipologjike dhe funksionale të objekteve ekzistuese.
- Vlerësim kritik dhe interpretim i trashëgimisë totalitare, me propozime për ruajtjen, rijetëzimin dhe rehabilitimin e saj në kontekstin bashkëkohor.

Ky drejtim kërkimi synon të nxisë tek studenti një kuptim të thelluar historik dhe kritik të arkitekturës moderne shqiptare, si bazë për zhvillimin e strategjive të reja të interpretimit, projektimit dhe mbrojtjes së trashëgimisë së ndërtuar të shekullit XX.

PROJEKTIMI I BANESAVE

Atelieja e Diplomës synon të trajtojë çështjen e projektimit të qëndrueshëm të banesave në kontekstin bashkëkohor urban dhe social. Në një periudhë kur krizat e klimës, urbanizimi intensiv dhe ndryshimet në mënyrën e jetesës po ndikojnë ndjeshëm në mënyrën se si jetojmë dhe ndërtojmë, banesa nuk është më thjesht një njësi funksionale, por një sistem kompleks hapësirash që ndërthur nevoja sociale, mjedisore dhe teknologjike.

Qëllimi i kësaj fushe është të pajisë studentin me njohuri dhe aftësi për të zhvilluar strategji të projektimit arkitektonik të banesave të qëndrueshme, duke integruar qasjet më të avancuara mbi efikasitetin energjetik, përdorimin e materialeve të rinovueshme, krijimin e hapësirave gjithëpërfshirëse dhe harmoninë me territorin dhe kontekstin urban.

Atelieja inkurajon hulumtimin e tipologjive bashkëkohore të banesave kolektive dhe metodologjive inovative të projektimit, duke analizuar evolucionin e formës, funksionit dhe marrëdhënieve sociale që gjenerohen brenda hapësirës së banimit. Studentët udhëzohen të shqyrtojnë banesën si një mekanizëm transformimi urban, që kontribuon në ndërtimin e qyteteve më rezistente, më të qëndrueshme dhe më të përfshirëse.

Projektet e banesave, megjithëse në dukje të thjeshta, kërkojnë një nivel të lartë kërkimi dhe analizë për shkak të diversitetit të përdoruesve, konteksteve gjeografike dhe kushteve ekonomike që ato duhet të adresojnë. Në këtë kuadër, propozimet arkitektonike duhet të marrin në konsideratë:

- Marrëdhënien me territorin dhe peizazhin;
- Kontekstin historik, urban dhe social;
- Dendësinë dhe organizimin hapësinor;
- Raportin ndërmjet hapësirës private, publike dhe komunitare.

Drejtimit e mundshme të kërkimit

- *Ndërtesat me përdorim të përzjer.* Kjo tipologji reflekton nevojën për përzjerjen funksionale të hapësirave të banimit, punës, shërbimit dhe rekreacionit në një të vetme strukturë urbane. Përmes integritetit të banesave me ambiente tregtare, zyra, apo hapësira komunitare, krijohen mjedise urbane të gjalla dhe elastike, që reduktojnë nevojën për transport dhe nxisin bashkëjetesën sociale. Hulumtimi në këtë drejtim kërkon analizën e modeleve ndërkombëtare të zhvillimeve të përziera dhe përshtatjen e tyre në realitetin shqiptar, duke shqyrtuar faktorë si qëndrueshmëria, ekonomia e hapësirës dhe ndikimi në jetesën urbane.

- *Strehimi vertikal.* Në kushtet e urbanizimit të përshpejtuar dhe mungesës së tokës së lirë, strehimi vertikal paraqitet si një strategji efektive për përmbushjen e kërkesave të brezave të tanishëm dhe të ardhshëm. Kjo formë banimi kërkon zgjidhje që ruajnë cilësinë e jetesës, ndjenjën e komunitetit dhe kontaktin me natyrën, pavarësisht nga lartësia e ndërtimit. Studenti pritët të eksplorojë modele arkitektonike dhe teknologjike të qëndrueshme, duke integruar hapësira të përbashkëta, zona të gjelbra vertikale, sisteme ventilimi natyror dhe module fleksibël banimi.

- *Shtëpitë në rresht.* Shtëpitë në rresht përfaqësojnë një tipologji efektive dhe modulare të banimit, që optimizon përdorimin e tokës dhe materialeve ndërtimore. Këto struktura krijojnë densitet të qëndrueshëm dhe ruajnë një shkallë të lartë të intimitetit familjar, duke i bërë të përshtatshme për zhvillime urbane të vogla dhe periferike. Hulumtimi në këtë fushë përfshin analizën e fleksibilitetit të planifikimit, mundësive të përshtatjes në kontekste të ndryshme klimatike, si dhe kapacitetin e tyre për t'u integruar në rrjetet infrastrukturore dhe sociale urbane.

Kjo fushë kërkimi synon të nxisë tek studenti një kuptim të thelluar të banesës si strukturë arkitektonike, sociale dhe ekologjike, duke e konsideruar atë si një komponent thelbësor të zhvillimit të qëndrueshëm urban dhe një nga sfidat më aktuale të praktikës bashkëkohore arkitektonike.

PROJEKTIMI I QËNDRUESHËM DHE RINDËRTIMI NË RAST TË FATKEQËSIVE NATYRORE

Atelieja e Diplomës synon të trajtojë çështjen e projektimit të qëndrueshëm dhe rindërtimit arkitektonik në situata emergjente, me fokus në rindërtimin pas fatkeqësive natyrore dhe atyre të shkaktuara nga njeriu. Në një periudhë kur ndikimet e ndryshimeve klimatike, urbanizimit të pakontrolluar dhe rreziqeve gjeofizike po shtohen, arkitektura përballët me nevojën për të krijuar sisteme të ndërtuara rezistente, fleksibël dhe afatgjata që garantojnë siguri, qëndrueshmëri dhe mirëqenie për komunitetet e prekura.

Katastrofat, qofshin natyrore apo antropogjenë, mund të shihen jo vetëm si momente shkatërrimi, por edhe si katalizatorë për transformim pozitiv. Nga shembuj historikë ndërkombëtar (Çikago pas Zjarrit të Madh (1871), Halifax pas shpërthimit (1917) apo Varshava pas Luftës së Dytë Botërore), mësojmë se procesi i rindërtimit mund të shërbejë si mundësi për zhvillim më të qëndrueshëm, më të drejtë dhe më të mirë përgatitur për të ardhmen. Megjithatë, realiteti shpesh tregon të kundërtën: veprimet e shpejta e fragmentare shpesh zëvendësojnë planifikimin strategjik dhe vizionin afatgjatë, duke rikthyer status quo-në në vend që ta përmirësojnë atë.

Kjo fushë kërkimi inkurajon studentët të zhvillojnë strategji arkitektonike resiliente, të bazuara në parime të qëndrueshmërisë mjedisore, sociale dhe ekonomike, duke synuar krijimin e mjedisve të qëndrueshme përballë rreziqeve natyrore si tërmetet, përmbytjet, rrëshqitjet e tokës, thatësira apo erozioni, por edhe ndaj sfidave të ndryshimit klimatik dhe katastrofave teknologjike.

Një qasje gjithëpërfshirëse e projektimit të rindërtimit pas katastrofës duhet të adresojë njëkohësisht:

- Rindërtimin e mjedisit të ndërtuar, përmes teknologjive të përshtatura ndaj kushteve lokale;
- Rikuperimin e ekosistemit natyror, për të siguruar stabilitet afatgjatë dhe ulje të rreziqeve;
- Rikthimin e funksioneve sociale dhe kulturore të komuniteteve;
- Rivendosjen e infrastrukturës kritike dhe lidhjeve ekonomike.

Përmes këtij kuadri, rindërtimi shihet si proces integruar, që kombinon aspektet arkitektonike, ekologjike, teknologjike dhe sociale, duke synuar zhvillimin e komuniteteve më të sigurta, më elastike dhe më të qëndrueshme.

Drejtimet e mundshme të kërkimit

- Analiza e modeleve të rindërtimit pas fatkeqësive në nivel vendor dhe ndërkombëtar, me fokus në praktikatat e suksesshme të planifikimit dhe projektimit urban post-krizë.
- Zhvillimi i strategjive të projektimit arkitektonik resiliente, për ndërtesa, infrastrukturë dhe hapësira publike që minimizojnë rrezikun dhe rrisin aftësinë e rikuperimit.

Dokument orientues për studentet e programit të studimit MSHA-Profil Arkitekt
DEPARTAMENTI I ARKITEKTURES
TETOR 2026

- Integrimi i koncepteve të “Build Back Better” dhe “Circular Reconstruction”, që nxisin rikthimin e qëndrueshëm, përdorimin e materialeve lokale dhe uljen e impaktit mjedisor.
- Projektimi i strukturave emergjente dhe modulare, që mund të instalohen shpejt pas katastrofave dhe të transformohen më pas në përdorime të qëndrueshme.
- Rindërtimi i qëndrueshëm në Shqipëri pas tërmeteve të 2019-ës, si studim kritik mbi politikën, praktikën dhe mundësitë e përmirësimit.
- Zhvillimi i qasjeve të bazuara në komunitet, që përfshijnë aktorët lokalë në procesin e planifikimit dhe vendimmarrjes.

Kjo fushë kërkimi synon t'i pajisë studentët me aftësi për të konceptuar strategji të integruara të projektimit dhe planifikimit që e shohin rindërtimin jo si një rikthim në gjendjen e mëparshme, por si një proces të evoluimit arkitektonik dhe social drejt qëndrueshmërisë, reziliencës dhe zhvillimit afatgjatë të komuniteteve.